

Výroky a logické spojky

Výrok ... je to věta, která je možno přiřadit jednu ze dvou pravdivostních hodnot: pravda (0), nepravda (1)

Př.: "Auto je modré." je výrok; "Otevři okno!" není výrok

Negace výroku: Negací výroku A je výrok "Není pravda, že A ." Značíme:

$\text{non } A$; $\neg A$; A' . Pravdivostní tabulka:

A	A'
1	0
0	1

Konjunkce výroků: Tvoříme ji pomocí logické spojky "a zároveň" ($\wedge$).

A	B	$A \wedge B$
1	1	1
1	0	0
0	1	0
0	0	0

Konjunkce výroků $A \wedge B$ je pravdivá pouze pokud jsou oba výroky pravdivé.

Disjunkce výroků: Tvoříme ji pomocí logické spojky "nebo" ($\vee$).

A	B	$A \vee B$
1	1	1
1	0	1
0	1	1
0	0	0

Disjunkce výroků $A \vee B$ je pravdivá pokud je pravdivý alespoň jeden z výroků A, B .

Implikace výroků: Tvoříme ji pomocí logické spojky "jestliže - pak" ($\Rightarrow$).

A	B	$A \Rightarrow B$
1	1	1
1	0	0
0	1	1
0	0	1

Implikace výroků $A \Rightarrow B$ je nepravdivá pouze v případě, že A je pravda a B je nepravda.

Ekvivalence výroků: Tvoříme ji pomocí logické spojky "přesně tehdy když" ($\Leftrightarrow$)

A	B	$A \Leftrightarrow B$
1	1	1
1	0	0
0	1	0
0	0	1

$A \Leftrightarrow B$ je logický ekvivalentní s $(A \Rightarrow B) \wedge (B \Rightarrow A)$.

VÝROK	JEHO NEGACE
A'	A
$A \wedge B$	$A' \vee B'$
$A \vee B$	$A' \wedge B'$
$A \Rightarrow B$	$A \wedge B'$
$A \Leftrightarrow B$	$(A \wedge B') \vee (B \wedge A')$

Kvantifikované výroky

Kuantifikasi logis: $\forall$ ... prokaidé!

$\exists \dots$ postoji

3! ... existuje právě jeden (jedno)

Výroková forma: je to věta obsahující jednu, nebo více proměnných.

Například: a) Auto x je modré.

b) Pro reálná čísla x a y platí, že $x < y$.

Kvantifikovaný výrok: $\exists x \forall y (x + y = y + x)$ vznikne spojením kvantifikátorů a výrokové formy.

Napier's Rule:

" Pro každé reálné číslo x platí, že $x^2 \geq 0$. "

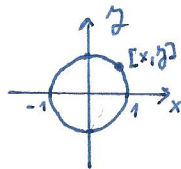
$$\forall x \in \mathbb{R} : x^2 \geq 0$$

Výrok	Negace
$\forall x \in A : V(x)$	$\exists x \in A : \text{non } V(x)$
$\exists x \in A : V(x)$	$\forall x \in A : \text{non } V(x)$
$\exists! x \in A : V(x)$	$(\forall x \in A : \text{non } V(x)) \vee (\exists x \in A \exists y \in A : x \neq y \wedge V(x) \wedge V(y))$
$\forall x \in M \forall y \in Z : V(x, y)$	$\exists x \in M \exists y \in Z : \text{non } V(x, y)$
$\forall x \in M \exists y \in Z : V(x, y)$	$\exists x \in M \forall y \in Z : \text{non } V(x, y)$
$\exists x \in M \forall y \in Z : V(x, y)$	$\forall x \in M \exists y \in Z : \text{non } V(x, y)$
$\exists x \in M \exists y \in Z : V(x, y)$	$\forall x \in M \forall y \in Z : \text{non } V(x, y)$
$\exists y \in Z \exists x \in M : V(x, y)$	
$\forall y \in Z \forall x \in M : V(x, y)$	
$\exists y \in Z \forall x \in M : V(x, y)$	

Pr. Rozhodněte o pravdivosti výroků.

a) $\forall x \in \mathbb{R} \exists y \in \mathbb{R} : x^2 + y^2 = 1$

nepřavda

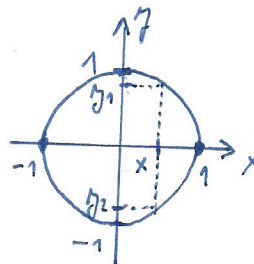

např. pro $x=2$ takové y není:
 $2^2 + y^2 = 1 \Rightarrow y^2 = -3 !!!$

b) $\exists x \in \mathbb{R} \exists y \in \mathbb{R} : x^2 + y^2 = 1$

pravda

ano, například $x=1, y=0$

c) $\exists x \in \mathbb{R} \exists! y \in \mathbb{R} : x^2 + y^2 = 1$

pravda

ano, pro $x=1$ a také pro $x=-1$ máme jen jedno y tak, aby $x^2 + y^2 = 1$

d) $\exists! x \in \mathbb{R} \exists! y \in \mathbb{R} : x^2 + y^2 = 1$

nepřavda

ne, v předchozích příkladech jsme viděli, že takové x jsou dvě, ne jediné!

e) $\exists! x \in \mathbb{R} \exists y \in \mathbb{R} : x^2 + y^2 = 1$

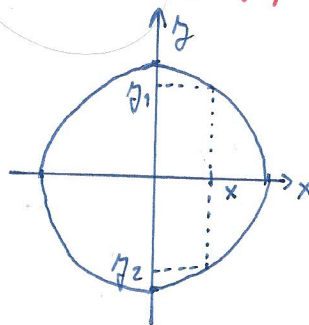
nepřavda

ne, pro libovolné $x \in \langle -1, 1 \rangle$ existuje takové y .

f) $\exists x \in \mathbb{R} \forall y \in \mathbb{R} : x^2 + y^2 = 1$

nepřavda

ne, pro libovolné x musí být y z intervalu $\langle -1, 1 \rangle$.
 nebo také proto, že je pravda jeho negace: $\forall x \in \mathbb{R} \exists y \in \mathbb{R} : x^2 + y^2 \neq 1$

$y_1 = \sqrt{1-x^2}$

$y_2 = -\sqrt{1-x^2}$

Pro $x \notin \langle -1, 1 \rangle$ by tyto odmocniny nebyly definovány (bylo by u nich zdp. číslo) ale pro $x \in \langle -1, 1 \rangle$ ano.

a) $\forall x \in \langle -1, 1 \rangle \exists y \in \mathbb{R} : x^2 + y^2 = 1$

pravda

Pv
Pr.
min Učete negaci výroku.

$$1.) \forall x \in \{1, 2, 3, 4\} : x \leq 2$$

$$\text{negace: } \exists x \in \{1, 2, 3, 4\} : \text{non}(x \leq 2) \Rightarrow \underline{\underline{\exists x \in \{1, 2, 3, 4\} : x > 2}}$$

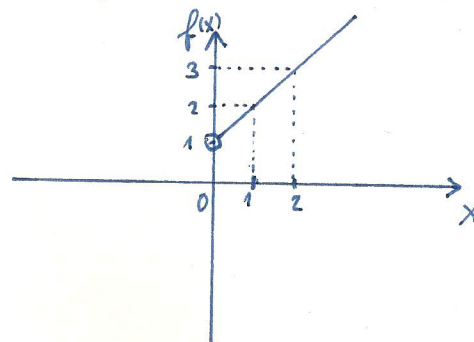
$$2.) \exists x \in \mathbb{R} : x^2 + 1 < 0$$

$$\text{negace: } \forall x \in \mathbb{R} : \underbrace{\text{non}(x^2 + 1 < 0)}_{\text{to se musí stát jen tak, že}} \Rightarrow \underline{\underline{\forall x \in \mathbb{R} : x^2 + 1 \geq 0}}$$

3.) Funkce f je zadána předpisem $f(x) = x + 1$ a definičním oborem $D(f) = (0, \infty)$.

$$\text{výrok: } \forall x \in \mathbb{R} : f(x) \geq 0$$

Zobrazení je jasné, že je to nepravdivý výrok například pro $x = -1$ není splněno $f(x) \geq 0$.

Pozor! $\exists x \in \mathbb{R} : f(x) < 0$ také není pravda $\Rightarrow$ není to negace zadaného výroku!

$$\text{negace: } \exists x \in \mathbb{R} : \text{non}(f(x) \geq 0)$$

$$\exists x \in \mathbb{R} : (f(x) < 0) \vee (f(x) \text{ neexistuje})$$

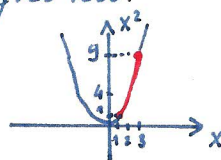
$$\underline{\underline{\exists x \in \mathbb{R} : (f(x) < 0) \vee (x \notin D(f))}}$$

$$4.) \forall x \in \mathbb{R} : \frac{1}{x^2} > 0$$

$$\text{neg: } \exists x \in \mathbb{R} : \left(\frac{1}{x^2} \leq 0 \right) \vee \left(\frac{1}{x^2} \text{ není def.} \right)$$

Př: Rozhodněte o pravdivosti výroku.

1.) $\forall x \in \langle 1, 3 \rangle : x^2 < 9$

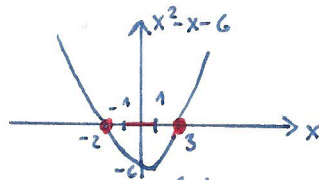
pro $x=3 \in \langle 1, 3 \rangle$
neplatí $x^2 < 9$

není pravdivý

($\Rightarrow$ pravdivá je jeho negace : $\exists x \in \langle 1, 3 \rangle : x^2 \geq 9$)

1.5) $\forall x \in (-1, 1) : x^2 - 3x + 2 > 0$

2.) $\exists x \in (-1, 1) : x^2 - x - 6 = 0$

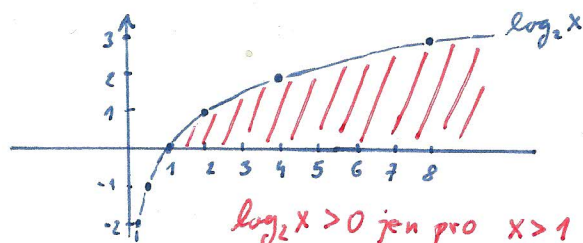

$x^2 - x - 6 = (x-3)(x+2) \Rightarrow x^2 - x - 6 = 0$ je splněno jen pro $x=3$ nebo $x=-2$

není pravdivý

($\Rightarrow$ pravdivá je jeho negace : $\forall x \in (-1, 1) : x^2 - x - 6 \neq 0$)

3.) $\forall x \in \mathbb{R} : \log_2 x > 0$

$\log_2 x > 0$ jen pro $x > 1$

není pravdivý

($\log_2 x = y \Leftrightarrow 2^y = x$)

$2^0 = 1 \Rightarrow \log_2 1 = 0$

$2^1 = 2 \Rightarrow \log_2 2 = 1$

$2^2 = 4 \Rightarrow \log_2 4 = 2$

$2^3 = 8 \Rightarrow \log_2 8 = 3$

$2^{-1} = \frac{1}{2} \Rightarrow \log_2 \frac{1}{2} = -1$

$2^{-2} = \frac{1}{4} \Rightarrow \log_2 \frac{1}{4} = -2$

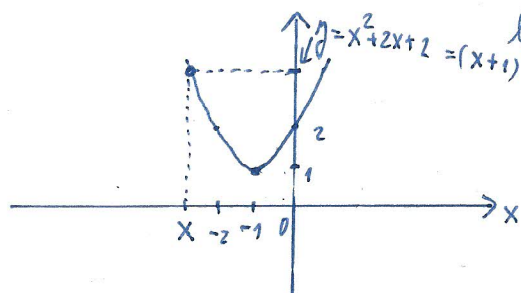
$\Rightarrow$ pravdivá je jeho negace : $\exists x \in \mathbb{R} : \text{non}(\log_2 x > 0)$

$\exists x \in \mathbb{R} : (\log_2 x \leq 0 \vee x \notin D(f))$

(ale pravdivý je i výrok $\exists x \in \mathbb{R} : \log_2 x \leq 0$!)

$$4.) \forall x \in \mathbb{R} : x^2 + 2x + 2 > 0$$

$$x_{1,2} = \frac{-2 \pm \sqrt{4 - 4 \cdot 2}}{2} = \frac{-2 \pm \sqrt{-4}}{2} \Rightarrow \text{rovnice } x^2 + 2x + 2 \text{ nemá kořeny!} \Rightarrow \text{grafem je parabola, která neprotíná osu } x:$$

$\Rightarrow$ Výrok je pravdivý

$$5.) \exists! x \in \mathbb{N} \exists! y \in \mathbb{N} : x \geq y$$

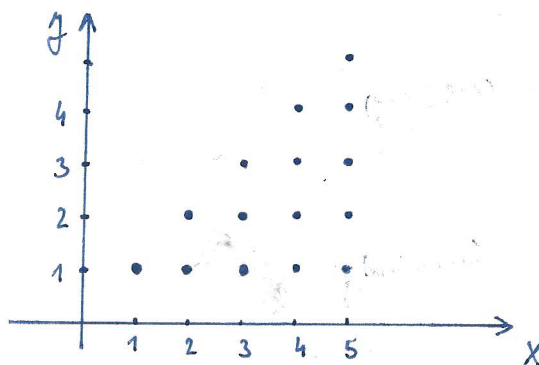
$$x=1 \geq y=1$$

$$x=2 \geq y=1, 2$$

$$x=3 \geq y=1, 2, 3$$

...

$\Rightarrow$ Výrok je pravdivý

$$6.) \exists! y \in \mathbb{N} \exists! x \in \mathbb{N} : x \geq y$$

$y=1$ to není, protože k němu existuje více (mnoho) ... 3, 2, 1 = $x \geq y=1$

$y=2$ to není protože k němu existuje více (mnoho) ... 4, 3, 2 = $x \geq y=2$

...

K danému y najdu jistě čísla $y+1, y+2 \in \mathbb{N}$, které jsou větší $\Rightarrow$

nevyhovuje ani jedno $y \in \mathbb{N} \Rightarrow$ neexistuje právě jedno takové $y \Rightarrow$

$\Rightarrow$ Výrok je nepravdivý

Poznámka: Z 5.) a 6.) plyne, že nemohu „prohazovat“ $\exists!$ a $\exists!$. Tzn. výrok

$$\exists! x \in A \exists! y \in B : \forall (x, y)$$

$$\text{a } \exists! y \in B \exists! x \in A : \forall (x, y)$$

NEŘÍKAJÍ NUTNĚ TOTÉŽ !!

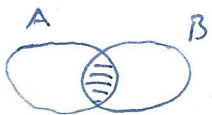
Množiny

Značení : $x \in A$ .... x náleží A , x je prvkem A ,
 x patří do množiny A

$A \subseteq B$ .... A je podmnožinou B (Pozor! prof. Bouchala používá značení $A \subset B$)
Každý prvek $x \in A$ je prvkem B .

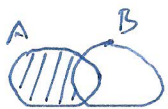
$A = B \Leftrightarrow (A \subseteq B \wedge B \subseteq A)$ ... rovnost množin nastane, když je jedna podmnožinou druhé a naopak.

$A \cap B = \{x \mid x \in A \wedge x \in B\}$ ... průnik množin A a B .

$A \cup B = \{x \mid x \in A \vee x \in B\}$ ... sjednocení množin A a B

$A \setminus B = A - B = \{x \mid x \in A \wedge x \notin B\}$ ... rozdíl množin

Př. : $A = \{1, 2, 3, 4\}$, $B = \{3, 4, 5, 6\}$

$\Rightarrow A \not\subseteq B$; $B \not\subseteq A$; $A \neq B$; $A \cap B = \{3, 4\}$; $A \cup B = \{1, 2, 3, 4, 5, 6\}$;

$A - B = \{1, 2\}$; $B - A = \{5, 6\}$